

A TASER MINT RENDÉSZETI KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZ ALKALMAZÁSÁNAK EGYES LEHETŐSÉGEI

A tanulmányban a TASER elnevezésű, világszerte sok országban használt kényszerítő eszköz rendészeti célú használatát, szélesebb körű hazai bevezethetőségét vizsgáljuk. A TASER a nem halálos fegyverek egyik fajtája, kilőhető elektródás elektromos sokkolóként találhatunk rá a csekély számú magyar nyelvű hivatkozás között. Magyarországon eddig az Országgyűlési Őrség és a Terrorelhárítási Központ rendszeresítette a közelmúltban.

1. Rendszertani elhelyezés: fegyver vagy eszköz? Működés, műszaki jellemzők

A TASER kényszerítő eszköz elnevezésére és rendszertani besorolására érdemes néhány gondolatot szánni. A gyártó cég, az Axon Inc. jelenleg a conducted electric device, azaz vezetettáramos eszköz, rövidítve CED elnevezést használja, ami kifejezésre juttatja az eszköz működési elvét, illetve azt a tényt, hogy a szó hagyományos és jogi értelmében nem tekinthető (lő-, illetve tűz-) fegyvernek. Kialakításában, alkalmazásában nagyon sok közös vonás van a maroklőfegyverekkel, ezt tükrözi a gyártó által korábban használt elnevezés (conducted electric weapon, vezetettáram-fegyver; CEW) is. A TASER – helyesen alkalmazva – az intézkedés alá vont személy azonnali harcképtelenséget (neuromuscular incapacitation, idegi-izomi alapú harcképtelenné tétel; NMI) váltja ki, így e tényező tekintetében is közel áll a tűzfegyverekhez. Nem elhanyagolható, hanem nagyon is lényegi az a különbség, hogy e hatást nem nagyon komoly, végleges, gyakran halálos sérülés okozásával, hanem az izmok összehúzódását feloldó idegrendszeri parancs felülírásával váltja ki, amelynek érdekében pulzáló, kis erősségű, nagyfeszültségű egyenáramot (19 kisütés / másodperc, 63 microcoulomb töltés, átlagosan ca. 15 000 volt feszültség) vezetnek a szondákon és a kábeleken keresztül az intézkedés alá vont testébe. A kisütés (a TEK terminológiájában „rázás”) végeztével az NMI is megszűnik, de a TASER újabb aktiválásával a hatás ismét kiváltható. A kisütés, noha igen fájdalmas, nem okoz tartós sérülést, még rövid távút sem, így az intézkedés alá vont személy rögzítését (bilinccsel, szíjbilinccsel) még a kisütés alatt, vagy közvetlenül azután végre kell hajtani.

Az intézkedéstaktikai eszközökkel, eljárásokkal összevetve további lényegi különbség, hogy TASER alkalmazása nem igényel jelentős fizikai erőt és ügyességet, az a klasszikus intézkedésekhez viszonyítva lényegesen rövidebb (de el nem hagyható) felkészítést követően végrehajtható. Ez azt is jelenti, hogy TASER birtokában fizikailag kevésbé magas színvonalon álló jogvégrehajtó szakemberek (pl. törékeny hölgyek, idős, testes urak) is eredményesen teljesíthetnek pl, közterületi, közrendvédelmi feladatokat.

A TASER tehát a szó klasszikus értelmében nem fegyver, inkább az intézkedéstaktikai eszközökhöz tartozik. Működési elvét és hatását tekintve azonban markánsan elkülönül a többi intézkedéstaktikai eszköztől, azokon belül tehát így egy sajátos kategóriát képez. Az elnevezésre áttérve, logikailag, technikailag a

vezetettáram-eszköz tökéletes elnevezés, azonban magyarul hosszú és bonyolult, a hétköznapokban akár teljes alakban, akár rövidített formájában egyaránt kevésbé használható. A nyelvhasználók közössége azonban megtalálta a megoldást: a vezetettáram-eszközre a cég elnevezését (TASER) kezdte használni, hasonlóan, mint ahogy pl. a sötétbarna színű, koffeint tartalmazó, szénsavas, alkoholmentes üdítő ital elnevezése is közzszóvá vált; egyes nyelvi rétegekben a büfében nyugodtan lehet kérni pl. szőke kólát is. A TASER (vagy magyarosan „tézer”) rövid, jól felismerhető kifejezés, pontosan azonosítja az eszközt, alkalmas (és alkalmazták is) pl. az intézkedés alá vontak figyelmeztetésére. Egyik nyelven sem jelent semmi mást, így fordítási, szövegértelmezési nehézségek sem merülnek fel. Fenti nyelvhasználati, nyelvfejlődési folyamatnak egyik fontos mozzanata, hogy a gyártó cég is nevet változtatott (Axon).

A TASER-eszköz logikailag intézkedéstaktikai eszköz, hivatalos megnevezése vezetettáram-eszköz, hétköznapi megnevezése pedig a TASER vagy a tézer. (Ebben a tanulmányban ezeket a szavakat, kifejezéseket teljes szinonimaként használjuk majd.) Nyilvánvaló, hogy a folyamat következő lépése az lehet, amikor a másik gyártók által előállított CED-ekre is a TASER elnevezést fogják majd használni. Értékelésem szerint ez a jelenség a nagy TASER-használó országokban már bekövetkezett.

A vizsgált eszközök a jelenleg (európai) kereskedelmi forgalomban állami szervezetek által megrendelhető TASER X26P és X2 típusok. Míg az X26P „egylovétű” tehát egy billentyűelhúzásra egy pár szondát¹ képes kilőni, addig az X2 típusú eszköz egymás mellett két pár szondát képes kezelni, amelyeket akár két különböző célpontra is ki lehet löni. Ezen felül mindkét eszköz rendelkezik „hagyományos” elektromos sokkoló funkcióval, tehát a közvetlen fizikai kontaktust igénylő felhasználási móddal. A két említett eszköz közül az X2 a későbbi fejlesztés, amely több funkcióval is kibővíti az X26P tudását.

Mindkét tárgyalt eszköz esetében elmondható, hogy a szondák egy műanyag házban vannak elhelyezve, amelyek az áram vezetésére szolgáló speciális vezetékkel együtt egy egységet képeznek (kilövőfej, ang. cartridge²). Az eszközök a pisztolyokhoz hasonlóan markolattal és elsütő szerkezettel rendelkeznek, azonban itt a lövedék / szonda a billentyűelhúzás hatására, sűrített nitrogén-gáz által kap mozgási energiát és jut célba. Az eszköz hagyományos elektromos sokkoló funkcióban is működtethető. Az újabb modelleknél egy billentyűelhúzással 5 mp-ig működik a szikra, amely a lövedékek célba jutását követően megfelelő, mindkét lövedék együttes találatára esetén a műanyag házban elhelyezett vezetéken keresztül nagyfeszültségű, alacsony áramerősségű árammal (ívet képezve) sokkolja a célszemélyt/állatot. A szikra az eszköz biztosító berendezésével az 5 mp-es fix időn belül is leállítható. Az X26P esetében a további billentyűelhúzás újabb szikrát eredményez, az X2-n erre külön dedikált gomb van elhelyezve az eszköz mindkét oldalán. Az X2 eszközön a második billentyűelhúzás a második pár szondát aktiválja.

Ami az eszközt a piacon elérhető más elektromos sokkoló eszközökhöz képest különlegessé teszi, az a benne elhelyezett memóriaegység, amely minden, az eszközzel történt cselekményt, ide értve a ki-és bekapcsolást is, zárt módon dokumentál és egy lehetséges későbbi hatósági vagy bírósági eljárásban, kivizsgálásban hitelesen bizonyítja a használat legapróbb részleteit is, így különösen annak időpontját, az alkalmazás hosszát, az

¹ A „szonda” nyílhegyben végződő rozsgamentes fémlövedék, amely a ruházatba vagy a bőrbe fúródik a (pontos) kilövés követően.

² A cartridge (egyik) jelentése angolul töltény, amely azonban a magyar nyelvben félreértésre adhat okot, mivel azt jellemzően tűzfegyverekből, csövön keresztül kilőhető hüvellyel egybeszerelt lövedékre értjük, amely valamilyen kémiai folyamatot követő robbanás útján jut célba.

esetleges hibás működést, továbbá egy mechanikus megoldás még a használat helyét is megjelöli.

2. A felhasználás területei

A TASER több célra is felhasználható. Elsődlegesen a rendészetben történő alkalmazása lehet nyilvánvaló az olvasó számára, mivel, mint az a későbbiekben látható, főként a rendészeti szervezetek lehetnek az eszköz által nyújtott előnyök hasznélvezői. Ezen felül felmerülhet – szűk keretek között – a katonai célú felhasználás lehetősége, jellemzően olyan helyzetekben, amikor a nem-halálos eszközök/egyverek használata válik szükségessé. A gyakorlatban ez leggyakrabban a katonai rendészeti illetve békefenntartói feladatok végrehajtása során fordulhat elő, amely igen közel áll a rendészeti célú felhasználáshoz. A TASER további felhasználási területe a civil önvédelem, azonban a magyarországi jogi háttér nem biztosít lehetőséget ilyen eszköz önvédelmi célú felhasználására (noha az eszköz hazájában, az USA-ban több államban is lehetőség van a TASER ilyen célból történő viselésére, alkalmazására. Ez a tanulmány a TASER rendészeti célú felhasználását taglalja, ezért a továbbiakban ilyen szempontok szerint vizsgáljuk a magyar közbiztonsági helyzet és az adott jogi keretek közötti használhatóságot. Az egyéb (pl. katonai, önvédelmi stb.) célú felhasználhatóság elemzésétől ezúttal eltekintünk.

A felhasználás tárgyáról beszélni egy olyan eszköz ismertetésénél, amely kizárólag élőlényekkel, jellemzően emberekkel szemben alkalmazható, nemcsak érzéketlenségről tenne tanúbizonyságot, de értelmezési problémákhoz is vezethet. E helyen fontos leszögezni, hogy a felhasználás alanya az a személy, aki az eszközt használja, a felhasználás passzív alanya az intézkedés alá vont személy. Felhasználás tárgyáról kizárólag az intézkedésben érintett állat vonatkozásában beszélhetünk.

A rövid alapvetés után megállapítható, hogy eszköz alapvetően emberekkel és állatokkal (jellemzően közepes, illetve nagyobb testű kutyák) szemben alkalmazható eredményesen³. A kutyán kívül alacsony számban különböző agresszív nagytestű háziállattal szemben történő alkalmazásról lehet fel beszámoló. Az Egyesült Államokban felmerült a vadállatokkal szembeni alkalmazás lehetősége, különösen akkor, amikor valamilyen védelmi célból akár a lőfegyver használata is felmerülhetett volna, de a TASER alkalmazásával ez elkerülhetővé vált.

3. A kifejlesztés okai

Az állami erőszakszervezetek részére többféle törvényes kényszerítő eszköz áll rendelkezésre, ezek az alkalmazhatóság fokozatosságának sorrendjében a következők: testi kényszer, bilincs, rendőrbot (megjegyzendő, hogy ez az eszköz országonként más jelent, a gumibottól a tonfán keresztül a teleszkópos acélbotig), elektromos sokkoló, szolgálati kutya, lőfegyver.⁴ Az eszközök sorrendje az alkalmazásuk során potenciálisan okozható legsúlyosabb sérülésen alapul. Előfordulhat olyan helyzet, amikor a fokozatosságot nem lehet megtartani, hanem az intézkedés alanyának magatartásától függően egy súlyosabb sérülést okozó kényszerítő eszközt alkalmaz a rendészeti szervezet tagja. Ilyenkor az arányosság követelménye veendő figyelembe, a használt kényszerítő eszköznek arányban

³ TASER Master Instructor Booklet. Taser Training Academy 2017. Slide 320

⁴ Egyes rendészeti szervezeteknek más – feladatspecifikus kényszerítő eszközök is rendelkezésre állnak pl. traumatikus és irritáló lőszer a büntetés-végrehajtási szervezetnél.

kell állnia az intézkedés által elérendő céllal, támadás vagy veszélyhelyzet elhárítása esetén a támadás, illetve a veszély nagyságával, közvetlenségével. Sok esetben, amikor a kényszerítő eszközök törvényes használati lehetősége fennáll

- a rendőrbot (baton, tonfa stb.), túl durva, sok és túlzott sérülést okoz, valamint fizikailag közel kell kerülni az alanyhoz,
- a lőfegyver szintén túlterjeszkedik a támadás vagy veszélyhelyzet elhárításához szükséges erőszak szintjén,
- a gázspray hatástalan,
- a testi kényszer és a bilincselés megoldhatatlan vagy aránytalan veszélynek teszi ki az intézkedőt/megtámadottat.

A TASER mint távolabbról alkalmazható, közvetlen személyes fizikai kontaktust nem igénylő elektromos sokkoló eszköz, többek között arra is alkalmas lehet, hogy egy másik kényszerítő eszközt, pl. bilincselést előkészítsen, az alanyt együttműködésre készítse, és ami nem elhanyagolható szempont, életben hagyja, úgy, hogy a maradandó sérülés veszélye is jelentősen alacsonyabb. További el nem hanyagolható előny, hogy az intézkedő rendőr esetében is nagyságrendekkel kisebb a sérülések (ebből adódó szolgálatképtelenség, szolgálati panasz, kártérítési igény) valószínűsége.

4. Alkalmazhatósága, az alkalmazás célja, a jogi háttér vizsgálata

Az eszköz potenciális alkalmazhatósága a teljesség igénye nélkül: olyan kényszerítő eszköz, amely a nem együttműködő/támadó alanyt a törvényes (jogszerű) feltételek megléte esetén időlegesen mozgásképtelenné teszi, így vele szemben további kényszerítő intézkedések vezethetők be (pl. testi kényszer, bilincselés) amelyek a támadás megtörését, az együttműködésre rábírást, illetve a rendészeti szerv intézkedésének törvényes és biztonságos befejezését szolgálják. Ritkább esetben előfordulhat használata a jogos védelem/önvédelem/végszükség helyzetének fennállásakor (pl. állatok elleni felhasználás esetén).

A kényszerítő eszközök alkalmazása alapelveinek (törvényesség, arányosság, egyéni felelősség) megfelelése oldaláról vizsgálva a TASER használata során az arányosság és az egyéni felelősség elve kíván további elemzést. Hautzinger Zoltán tanulmányában felhívja a figyelmet arra, hogy a kényszerítő eszközök használata során az arányosság követelménye akkor kerül előtérbe, amikor az intézkedés célja több módon is elérhető.⁵ A különböző rendészeti szervezetek ágazati jogszabályainak rendelkezései alapján az intézkedő rendészeti személynek több lehetséges kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A TASER esetében az elektromos sokkoló eszköz mint kényszerítő eszköz használatának szabályai lehetnek irányadók, azonban ilyen eszköz a magyar rendészeti szervezetek részére a törvényben foglalt lehetőség ellenére nincs rendszeresítve. Ez ugyanakkor fontos követelmény, mivel a rendészeti kényszerítő eszközökre csak szigorú jogi szabályozás keretében kerülhet sor.⁶ Sajátos kivételként ugyanakkor a fentebb említett Teroelhárítási Központ és az Országgyűlési Őrség, amelyek rendszerbe állították a

⁵ Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények I. Pécs, 2002 73. o.

⁶ Balla Zoltán: Monográfia a rendészetről. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2016. 70. o.

TASER-t. Az egyéni felelősség azt az igényt fogalmazza meg, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályait úgy kell kialakítani, hogy a törvénytelenül vagy aránytalanul alkalmazott kényszerítő eszköz felelőse utólag is egyértelműen tisztázható legyen.⁷ Az említett garanciát biztosíthatja a TASER-ben található memóriaegység, amely az eszközzel történt minden lényeges cselekvést rögzít, illetve a hozzá külön megvásárolható kamerával együtt rendszerbe köthető. Így – a gyártó állítása szerint is – egy adott intézkedésről (kényszerítő eszköz használatáról), a kivizsgálást végző parancsnok vagy az arra illetékes más szervezet/hatóság közvetlen információt tud szerezni, a használat jogszerűségének és szakszerűségének kérdését egyértelműen, rövid idő alatt, transzparens, visszakereshető módon el tudja dönteni. További garanciát jelenthet, ha a rendszeresítés mellett döntő rendészeti szervezet a TASER használatának különös szabályait a jogszabályokban foglalt feladatköröknek megfelelően szervezetspecifikus szabályozóban rögzíti.

5. A rendészeti alkalmazás

A potenciális felhasználók körét célszerű a szervezetek és a feladatkörök oldaláról vizsgálni. Szervezeti oldalról megközelítve a TASER-t jelenleg rendszerben tartó magyarországi rendészeti szervezeteken túl jogszabályi feladatainak ellátása érdekében szóba jöhet a rendőrség általános rendőrségi feladatokat ellátó szerve, a büntetés-végrehajtási szervezet, a NAV pénzügyőri ága, illetve egyes rendészeti szervezetek és személyek (pl. fegyveres biztonsági őr, természetvédelmi őr).

Feladatkörök vonatkozásában célszerű egy olyan szabály mentén felmérni és meghatározni a szóbjöhető felhasználókat, hogy a jogszabályokban meghatározott feladataik ellátása, azok közvetlen kikényszeríthetősége, valamint feladatkörükből fakadó veszélyeztetettségük megkívánja-e a TASER, mint kényszerítő eszköz használatát. Így tekintve a rendőrség közrendvédelmi, közlekedési és határrendészeti szolgálati ága mindenképpen a potenciális felhasználók körébe tartozhat. További, kétséget kizáró módon a potenciális felhasználói körbe sorolható egység a büntetés-végrehajtás felügyelői állománya, valamint a NAV pénzügyőri ágának rendészeti feladatokat ellátó, továbbá az országhatárokon szolgálatot teljesítő személyi állománya. Meggondolásra érdemes a fegyveres biztonsági őrsegek egyes kiemelt védelmet igénylő objektumoknál szolgálatot teljesítő állománya, illetve az egyéb rendészeti feladatokat ellátó személyek közül a természetvédelmi őr, mezőőr, az önkormányzati rendészet egyes munkatársainak TASER eszközzel történő ellátása.

A felsorolt rendészeti szakterületek munkatársai a napi szolgálat során, feladatkörükből adódóan gyakran kerül(het)nek olyan szituációba, amely valamilyen – halálos vagy nem halálos – kényszerítő eszköz használatát idézik elő.

A rendőrség és a NAV bünyügyi bünyügyi szolgálati ága vonatkozásában is felmerülhet a TASER, mint kényszerítő eszköz alkalmazhatósága, azonban a szakterület rendeltetése alapján a végrehajtandó feladatok tervezhetősége, az itt foganatosított intézkedések előreláthatósága a fenti szolgálati ágakétól eltérő kockázatot hordoz. Fontos itt kitérni arra is, hogy a különböző rendészeti feladatellátások eltérő felhasználási szemléletet is kívánnak nemcsak a TASER, hanem az egyéb kényszerítő eszközök alkalmazása folyamán. Nem mindegy az sem, hogy a felhasználó szolgálati feladatainak ellátása során állandó jelleggel hordja (jellemzően a közterületi/zárt körletben szolgálatot ellátó

⁷ Hautzinger Zoltán: i.m. 75. o.

egyenruhás állomány) vagy alkalmoszerűen, az intézkedésre történő felkészüléskor veszi magához és szerelkezik fel az eszközzel (jellemzően a polgári ruhás bűnügyi állomány).

A teljesség igénye nélkül: a TASER az USA minden államában és Kanadában is használt és rendszeresített kényszerítő eszköz. Nagy-Britanniában szintén széles körben elterjedt a rendészeti szervezetek körében. Ausztriában a büntetésvégrehajtás speciális egysége használja. Portugáliában szintén a rendőri különleges erők rendszeresítették, illetve a spanyol rendőri szervek is alkalmazzák. További európai felhasználók: Németország, Csehország, Franciaország, Svédország Finnország rendőrségei és egyéb rendészeti szervezetei, ezen felül, Izrael, Ausztrália, Malajzia, Brazília, Új-Zéland rendészeti szervezetei.

6. Használat, használhatóság, tapasztalatok

Az eszköz ereje, hatása meggyőző, azonban, hasonlóan más kényszerítő eszközökhöz, ez sem mindenható, sok múlik a pontos célzáson, a jó találati szögön, amelynek kivitelezése egy intézkedés során fellépő stresszhelyzetben nem mindig áll a felhasználó rendelkezésére. Fel kell készülni az esetleges eredménytelen eszközhasználat utáni lehetőségekre, az intézkedés biztonságos befejezésére. Ahogy a használati utasítás és a képzési dokumentáció is jelzi, az eszköznek nem minden testfelépítésű emberen azonos a hatása. Többek között emiatt is, az eszköz használatáról történő döntés gondos képzést és felkészülést igényel.

Az egyéni felelősség, mint a rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának egyik alapelve itt kap különös hangsúlyt mivel az majd minden esetben egyéni helyzetértékelés és elgondolás alapján történik.⁸ Ezt a megállapítást erősíti meg, illetve összeköti az arányosság követelményével a US GAO (Az Egyesült Államok kormányzati elszámoltathatóságáért felelős hivatal) 2005-ben készült jelentése, amely hangsúlyozza, hogy a TASER alkalmazása során a használónak szakmai tapasztalata, gyakorlata és a kiképzésen szerzett ismeretei alapján kell a végső döntést meghoznia arról, hogy arányos-e az eszköz alkalmazása.⁹ Az alkalmazás során jelentősek lehetnek elesés következtében bekövetkező másodlagos sérülések, így a kiképzés során kiemelt figyelmet kell fordítani ezek bekövetkezésének megakadályozására. A felhasználó is fokozott stresszhelyzetben van a használat során, így a biztonságos, egyben hatékony célzás komoly felkészítést igényel. Az eszköz nem minden testfelépítésű emberen váltja ki a kívánt hatást, így a vastagabb zsírréteggel rendelkező személyekkel szemben történő alkalmazás hatékonysága nem minden esetben száz százalékos, a felhasználó részéről kiemelten fontos a pontos, megfontolt célzás, hogy az eszköz megfelelő testtájékon fejtsse ki hatását. Fontos azt is megemlíteni, hogy a használat kockázatai között hangsúlyos a használati utasítás szerinti tiltott testtájékok (fej, mellkas, lágyék) találatának lehetősége. Ezen területek találati esetén nem kívánt mellékhatások, illetve eredménytelen eszközhasználat is előfordulhatnak.

⁸ Ld. Hautzinger: im. 74. o.

⁹ TASER Weapons – Use of Tasers by Selected Law Enforcement Agencies, United States Government Accountability Office GAO 05 464 20. o

7. Képzés, továbbképzés, gyakorlat, kritikák

A leírt kockázatok elkerülése érdekében kiemelten fontos az eszköz használatának készségszintű begyakoroltatása a felhasználókkal, az esetleges későbbi, a helytelen eszközhasználatból eredő jogviták elkerülése érdekében. A gyártó képzési rendszert is ad, illetve ajánl a felhasználó szervezetek részére, amely nem terjed ki az adott ország jogrendjében a kényszerítő eszközök használatának szabályaira. Az állami felhasználóknak (rendészeti szervezeteknek) a képzést a saját, nemzeti és szervezeti szintű jogi hátterük tükrében kell alakítaniuk. A képzési rendszerben az alap felhasználói ismeretektől az instruktori képzésen keresztül a mesterinstruktori képzésig terjed a kínálat.

Fontos kiemelni, hogy a jelenleg elérhető TASER modellek között van egy fontos különbség, amelyre a képzés során nagy hangsúlyt kell fektetni, különösen akkor, ha a régebbi modellel kiképzett állomány átképzése szükséges: a korábbi, X26 jelű modell csak egy pár szonda kilövésére képes, a második rázáshoz tölténycsere szükséges. Ezzel szemben az újabb fejlesztésű X2 modellnél a töltény két pár szondát tartalmaz, melyeket külön, egymást követően lehet kilőni, így az elvétett lövést szinte azonnal meg lehet ismételni, illetve akár két különálló célt is le lehet küzdeni.

A TASER-rel a gyártó testre szerelhető kamerát is együtt kínál, amely a rendészeti intézkedést rögzíti, így az kivizsgálás, vitás helyzetek eldöntése, illetve képzés céljára is alkalmas felvételt készít. A megoldás különlegessége, hogy a kamera kapcsolatban áll a TASER-rel, így annak kibiztosításakor automatikusan bekapcsol. Az eszközre a markolat alá felszerelhető kamerát is kínálnak, amely hitelesen rögzíti a használatot. Említést érdemel még, hogy a TASER által elmentett használati adatok külön, a felhasználó rendészeti szervezet részére készített online fiókba feltölthető, onnan bármikor elérhető. A TASER szoftverét folyamatosan frissítik, a felhasználók tapasztalatai alapján javítják, illetve bővítik a meglévő funkciókat. Így elmondható, hogy magán az eszközön túl egy rendszer áll a felhasználó (megrendelő) rendelkezésére, amely nemcsak az kényszerítő eszközt, hanem annak jogszerű használati lehetőségét, a felhasználó védelmét biztosító hátteret is tartalmazza.

Nem hagyhatók figyelmen kívül azok a kritikák, amelyek főleg az észak-amerikai kontinensen kaptak hangot és főként a korábbi modellek használata során történt sajnálatos elhalálozások miatt az eszköz használatának korlátozását, illetve betiltását követelték¹⁰.

8. Bevezetés a köztudatba

Egy esetleges hazai – szélesebb körű – rendszeresítés és használatba vétel előtt fontos lehet az eszköz széles közvéleménnyel történő megismertetése. Az Egyesült Királyságban – még a rendszeresítés és bevezetés előtt – a társadalom összes érintett képviselőjével pl. egészségügyi, jogvédő és egyéb civil szerveződésekkel megismertették az eszközt, elejét véve a későbbi támadásoknak. Hazai bevezetés előtt mindenképpen megfontolandó a brit példa átvétele és az eszköz, illetve a rendszer bevezetés előtt (!!!) történő megismertetése, a végrehajtási szabályok megalkotásába történő bevonásuk.

¹⁰ Ld. pl. USA: Less Than Lethal? The Use Of Stun Weapons in US LAW Enforcement - amnesty.org/en/documents/AMR51/010/2008/en/

9. Összegzés, előnyök, hátrányok

Jelen tanulmány szempontjából a TASER egy olyan rendészeti kényszerítő eszköz, amely alkalmas arra, hogy a rendészeti feladatot ellátó személy intézkedése során képessé tegye akár a fizikai erőfölényben lévő, intézkedés alá vont személy együttműködésre bírását, illetve támadása hatékony elhárítását. Alkalmas lehet arra, hogy a megfelelő feltételek fennállása esetén a rendészeti feladatot ellátó személy biztosító intézkedését (pl. támadó, erőfölényben lévő személy bilincselését) előkészítse. Mindennek biztosítéka az eszköz használatára történő alapos felkészítés, képzés.

Ha a TASER-re mint rendszerre gondolunk, akkor a kényszerítő eszköz használatának megfelelő, valós idejű dokumentálhatósága emelhető ki fő előnyként. Hátránya a rendszernek, hogy a jelenlegi magyar rendőri-rendészeti intézkedéstaktikai képzéstől eltérő szemléletet kíván meg, a kiképzésre, bevezetésre, az állampolgárok által történő megismertetésére fordítandó idő jelentős mértékű lehet.

A törvényes, arányos és az egyéni felelősséget is szem előtt tartó használat garanciáját erősíti, ha a TASER-t alkalmazásba vevő rendészeti szervezet az alkalmazás különös, szervezetspecifikus szabályait normaszinten rögzíti.